

Spil med! – en kort anmeldelse af ”Viden i spil”

Af Birger Jensen

Ved min gennemlæsning af ”Viden i spil” var min første reaktion: det er et tvæægget sværd, vi har at gøre med.

Birger Jensen
Ledende bibliotekar
Den Sociale Højskole i Aarhus
CVUalpha

Rapporten kan både være en trussel mod det meget fine – og undertiden undervurderede biblioteksarbejde på de mellemlange videregående uddannelsesinstitutioner og en løftestang for det samme arbejde.

En trussel, hvis beslutningstagerne dels fra politisk hold, dels fra de fremtidige bestyrelser og ledelser af professionshøjskolerne (hvis de da bliver realiseret), bruger ”Viden i spil” som oplæg til rationaliseringer med sparemål for øje. Gruppen bag ”Viden i spil” har naturligvis ikke den bagtanke med rapporten; tværtimod er det kvalitets- og aktivitetsudvikling, der er i fokus. Rapporten skulle måske i højere grad, end det er tilfældet, have understreget, at hvis man vil arbejde på at få løst de mange opgaver, som rapporten peger på skal løses, så kræver det allokering af betydeligt flere midler til biblioteksområdet, end det i dag er tilfældet.

Stordriftsfordelene er meget begrænsede, da flere af professionshøjskolerne skal bruge væsentlige ressourcer på logistik for at forbinde de undertiden meget langt fra hinanden liggende dele af professionshøjskolen, fælles edb-systemer og på koordinering, kommunikation m.m. Hvilken besparelse er der vel i at en professionshøjskole, der dækker Midtjylland på tværs fra Kattegat til Vesterhavet ikke mere kan få bøger leveret til de ca. 20 forskellige biblioteksadresser via den nationale kørselsordning, men kun til 1 og derefter selv må etablere egen kørselsordning? Dette blot som et eksempel.

En løftestang, hvis de samme beslutningstager ser rapporten som en katalog over væsentlige opgaver, som bibliotekerne skal sættes i stand til at løse, for at professionshøjskolerne kan udfylde deres rolle. Det kan naturligvis ikke realiseres fra den ene dag til den anden, men der må udstikkes udviklingslinier for arbejdet og findes økonomiske midler, der peger frem mod at opfylde de kvalitetskrav, som skal opfyldes for at professionshøjskolerne reelt har deres berettigelse. Til den ende leverer rapporten rigtig gode forslag – kort opsummeret i forslag til mulige kvalitetskriterier, der kunne tænkes som akkrediteringskriterier for biblioteksområdet på professionshøjskolerne.

Jeg vil fremhæve 2 (af flere) væsentlige områder, som ”Viden i spil” sætter fokus på: Bibliotekernes informationskompetencearbejde og Uddannelsesbibliotekets placering i professionshøjskolerne organisation.

Rapporten peger på informationskompetencearbejdets centrale placering i bibliotekernes virksomhed i tæt samarbejde med underviserne på de respektive uddannelser. Informationskompetencearbejdet har jo i en del år efterhånden været uddannelsesbibliotekernes mantra, og der er vel ikke det uddannelsesbibliotek i Danmark i dag, der ikke seriøst arbejder med udvikling af de studerendes informationskompetence som oftest i god samklang med underviserne.

Samarbejdet med underviserne og integrationen i undervisningen er imidlertid uhyre følsomt og er helt afhængig af undertiden møjsommeligt opbyggede relationer på de forskellige uddannelsessteder. Arbejdet foregår således i en helt særegen kontekst, der er meget afhængig af den uddannelseskultur, der findes på stedet, og som kan være uhyre forskellig fra sted til sted. De forskellige biblioteker har forskellige profiler, som netop er udviklet over tid i samklang med de respektive uddannelser, som de betjener. Det er selvfølgelig vigtigt, at informationskompetencearbejdet fremgår af studieordninger m.v., men

Rapporten kan blive en trussel, hvis beslutningstagerne dels fra politisk hold, dels fra de fremtidige bestyrelser og ledelser af professionshøjskolerne (hvis de da bliver realiseret) bruger ”Viden i spil” som oplæg til rationaliseringer med sparemål for øje.

Viden i spil

En arbejdsgruppe sammensat af repræsentanter fra CVU'ernes biblioteker har i efteråret 2006 gennemført et udredningsarbejde vedrørende bibliotekernes opgaver i relation til etableringen af de fremtidige professionshøjskoler. Dette arbejde er igangsat af Undervisningsministeriet i samarbejde med CVU-rektorkollegiet blandt andet

med henblik på at få afklaret, hvorledes uddannelsesbibliotekerne kan medvirke til en sikring af kvaliteten i professionshøjskolernes virksomhed.

Rapporten er ment som en inspirationskilde og et idékatalog for de beslutninger i professionshøjskolernes ledelser, der vedrører uddannelsesbibliotekernes rolle i styrkelsen af uddannelserne.

Rapporten kan læses her

www.uvm.dk/admin/institutionsstruktur/documents/Videnispil.pdf

Se også Undervisningsministeriets website

www.uvm.dk/admin/institutionsstruktur/biblioteker.htm?menuid=4025

Rapporten kan blive en løftestang, hvis de samme beslutningstagere ser rapporten som en katalog over væsentlige opgaver, som bibliotekerne skal sættes i stand til at løse, for at professionshøjskolerne kan udfylde deres rolle.

det er den praktiske realisering af arbejdet, der er altafgørende.

Rammerne for bibliotekernes arbejde er af afgørende betydning. Dette peger på en problematik, som behandles i et særskilt i "Viden i spil", afsnit 5.0 Uddannelsesbiblioteket i professionshøjskolens organisation, og som har en afgørende betydning for fusionsprocessen. Her står der på side 30:

"I de nye tværfaglige professionshøjskoler er det af hensyn til opgaveløsningen på biblioteksområdet nødvendigt at tænke i én samlet biblioteksorganisation. Biblioteksfunktionen er et af de områder, hvor man kan høste den fordel, som stordrift giver ved at samle de mange administrative, logistiske og økonomiske funktioner. En selvstændig, tværgående biblioteksorganisation må derfor nødvendigvis løftes ud (min fremhævelse) af den økonomiske og personalemæssige tilknytning til de enkelte grunduddannelser, og i stedet ledelsesmæssigt og organisatorisk indlejres i professionshøjskolens overordnede organisation."

Det bliver afgørende, hvilken betydning dette "løftes ud" får for bibliotekernes virke. Det er logisk nok, at der skal etableres en samlet biblioteksorganisation (stordriftsfordelene findes, men er efter min mening noget overvurderede i rapporten), som helt sikker vil kunne få en generelt bedre gennemslagskraft i institutionerne – især, hvis bibliotekschefen bliver tilpas højt placeret i professionshøjskolernes organisation.

Hvis "løftes ud" får den betydning, at der sker en centralisering, der umuliggør den helt afgørende lokale omsætning af de smukke intentioner i praksis med afsæt i de lokale bibliotekers profil og den kontekst, de virker i, så er vi ved at ødelægge de møjsommeligt opbyggede relationer bibliotekarere og undervisere imellem på de forskellige uddannelser. Det skal være på decentralt hold, man kan disponere over de til uddannelserne knyttede bibliotekariske ressourcer, naturligvis inden for de overordnede økonomiske og bibliotekspolitiske rammer på den enkelte professionshøjskole. På samme måde er bogvalgsarbejdet også afhængigt af det lokale samarbejde med underviserne og kan ikke isoleres til en centraliseret funktion.

Resultater centraliseringen i en "gennemsnitsbiblioteksbetjening" – måske endda i værste fald med udgangspunkt i laveste fællesnævner, så er meget tabt, og informationskompetencearbejdet og bibliotekernes udvikling i det hele taget sat år tilbage.

Hele organisationsspørgsmålet bliver et af omdrejningspunkterne for arbejdet med "Viden i spil". Jeg synes, hovedsvagheden ved rapporten er, at der ikke bliver peget på den problemstilling, jeg har søgt at ridse op ovenfor.

Der må virkelig tænkes kreativt, når de nye relationer opbygges. Det er uligt nemmere at lave en fornuftig biblioteksorganisation inden for et mindre geografisk område og måske endda ret snævert fagligt område, end hvis der er tale om

en professionshøjskole med stor geografisk og faglig spredning.

Det kan godt være, at der må udvikles forskellige organiserer, alt efter geografisk og faglig spredning.

Og så er vi tilbage ved det tveæggede sværd – truslen og løftestangen. Biblioteksfolk må engagere sig i diskussionen af bibliotekernes rolle i professionshøjskolerne godt hjulpet på vej af diskussionskatalogen "Viden i spil".

Fra første færd bliver spørgsmålet om organiseringen og ressourcerne vigtige. Det er vigtigt at få påpeget nødvendigheden af en organisering, der tager højde for det kontekstafhængige arbejde, og at de nødvendige ressourcer følger med arbejdsopgavernes udvikling.

Det er nu beslutningstagerne skal fodres med konkrete fakta om biblioteksarbejdet, og de sammenhænge det foregår i, så de ikke drager de forkerte konklusioner.

Spil med – og ikke mindst: spil ud!

Biblioteksfolk må engagere sig i diskussionen af bibliotekernes rolle i professionshøjskolerne godt hjulpet på vej af diskussionskatalogen "Viden i spil".